

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 2Svk/15/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8021200139
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Trenčan
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:8021200139.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci žalobcu (v kasačnom konaní sťažovateľ): B. F. I., narodený XX. G. XXXX, s korešpondenčnou adresou D. XX, XXX XX D., právne zastúpeného: JUDr. Viera Straková, advokátka, so sídlom Námestie legionárov č. 5, 080 01 Prešov, IČO: 37 941 828, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 10, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/3751/2021, ČRZ:6023/2021 z 25. januára 2021, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach sp. zn. PO-6S/13/2021 z 13. marca 2024, ECLI:SK:SpSKE:2024:8021200139.6, takto

rozhodol:

- Kasačná sťažnosť sa zamietá.
- Účastníkom konania sa právo na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

I. Konanie pred orgánmi verejnej správy

1. Žalovanému bola dňa 23.10.2020 doručená žiadosť žalobcu o poskytnutie právnej pomoci vo veci podania dovolania proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/34/2020-71 zo dňa 02.09.2020 (ďalej len ako „uznesenie o odmietnutí odvolania“).

2. Po predbežnom poskytnutí právnej pomoci žalovaný rozhodnutím č. KaPO/3751/2021, ČRZ:6023/2021 zo dňa 25.01.2021 (ďalej aj ako „napadnuté rozhodnutie“ alebo „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci dovolania proti uzneseniu o odmietnutí odvolania.

3. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že pre poskytnutie právnej pomoci je potrebné preukázať kumulatívne splnenie troch podmienok uvedených v zákone o poskytovaní právnej pomoci. Záver o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci založil na zistení, že v danom prípade ide o zrejmu bezúspešnosť sporu z dôvodu, že proti uzneseniu, proti ktorému žalobca mienil podať dovolanie, nie je dovolanie prípustné. Na základe uvedeného žalobca nesplnil jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc.

4. Žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia predostrel úvahu podporenú zákonnými ustanoveniami vedúcu k prijatiu záveru o nesplnení podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc. Podľa jeho názoru z uznesenia o odmietnutí odvolania vyplýva, že toto smerovalo proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 7C/32/2019-60 zo dňa 23.03.2020 o zamietnutí sťažnosti z dôvodu, že proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné. Sťažnosti predchádzalo uznesenie vyššieho

súdneho úradníka o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch (ďalej len ako „zákon o súdnych poplatkoch“). Zdôraznil, že sťažnosť žalobcu smerovala proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktoré bolo vydané v prvej inštancii, pričom právna úprava výslovne vylučuje možnosť podania odvolania proti nemu. Žalobca bol teda podľa žalovaného oprávnený podať voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, avšak voči rozhodnutiu sudcu už odvolanie podať nemohol, keďže to zákon nepripúšťa. Na základe uvedeného uzavrel, že ani uznesenie o odmietnutí odvolania nie je rozhodnutím odvolacieho súdu, teda takým rozhodnutím, ktoré by zakladalo možnosť účinného podania dovolania. Konštatoval v tejto súvislosti, že žalobca svoju žiadosť o poskytnutie právnej pomoci zameral na podanie dovolania voči uzneseniu o odmietnutí odvolania, ktoré však nie je uznesením odvolacieho súdu podľa § 420 ani podľa § 421 CSP, a preto nebola splnená podmienka prípustnosti dovolania.

II. Konanie pred správnym súdom

5. Proti preskúmanému rozhodnutiu podal žalobca v zákonnej lehote správnu žalobu na Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) a navrhol jeho zrušenie a vrátenie veci žalovanému na ďalšie konanie. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo/14/2018 a uviedol, že toto jednoznačne objasňuje, z akých dôvodov nemožno zastaviť súdne konanie s nemožnosťou sa proti takému rozhodnutiu odvolať, nakoľko by nastala svojvôľa. Poukázal v tejto súvislosti na § 9 a § 10 zákona o súdnych poplatkoch.

6. Správny súd v Košiciach (ďalej len „správny súd“) správnu žalobu zamietol ako nedôvodnú. Úvodom odôvodnenia napadnutého rozsudku objasnil cieľ zákonodarcu pri prijímaní zákona o poskytovaní právnej pomoci a zároveň akcentoval skutočnosť, že tento ustanovil kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právnu pomoc tak, aby sa tak predišlo jej zneužívaniu. Zdôraznil, že v ustanovení § 1 je obsiahnutý účel onoho zákona, ktorým je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov.

7. Správny súd ako svoju primárnu úlohu v rámci súdneho prieskumu vymedzil posúdenie skutočnosti, či žalovaný pre potreby priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi správne vyhodnotil, že v danom prípade nebola splnená podmienka, že nejde o zrejme bezúspešný spor, teda či žalovaný korektným spôsobom aplikoval ustanovenie § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci na posudzovanú vec. Zo znenia dotknutého ustanovenia má správny súd za to, že zákon na tomto mieste umožňuje žalovanému právne posúdiť budúci úspech či neúspech žiadateľa v spore, v ktorom žiada o poskytnutie právnej pomoci, a tak do istej miery aj prejudikovať rozhodnutie súdu, avšak vždy len pre potreby rozhodovania o poskytnutí právnej pomoci. Negatívne rozhodnutie žalovaného z dôvodu konštatovania zrejmej bezúspešnosti sporu môže byť pre žiadateľa určitým signálom, aby prehodnotil svoje rozhodnutie napr. iniciovať súdne konanie. Na základe uvedeného je žalovaný oprávnený prihliadať nepochybne napr. aj na neprípustnosť podania opravného prostriedku alebo mimoriadneho opravného prostriedku, ktorej dôsledkom je odmietnutie odvolania či dovolania. Správny súd tak nepovažoval za nezákonný postup žalovaného, ktorý pre vyhodnotenie zrejmej bezúspešnosti sporu v predmetnej veci zohľadňoval prípustnosť dovolania.

8. Pre objasnenie správnosti záverov žalovaného konštatoval, že konanie o súdnych poplatkoch je konaním jednoinštančným, vedie sa výlučne na súde prvej inštancie a rozhodnutie sudcu o sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o zastavení konania je rozhodnutím konečným. V tejto súvislosti správny súd odkázal na odôvodnenie rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo/14/2018 zo dňa 25.07.2018 (pozn. na ktoré poukázal i sám žalobca), cit: „Vychádzajúc z vyššie citovaných novelizovaných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch je od 1. júla 2017 konanie o súdnych poplatkoch vrátane vydania uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku jednoinštančné a vedie sa výlučne na súde prvej inštancie.“ a cit. „Odvolací súd preto konštatuje, že proti uzneseniu o zastavení (dovolacieho) konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, ktoré bolo vydané po 1. júli 2017, nie je prípustné odvolanie a ani dovolanie.“ Správny súd sa s citovanými závermi v plnej miere stotožnil a zhodne konštatoval, že uznesenie o odmietnutí odvolania nepochybne nie je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie a nie je ani rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, keďže odvolací súd nerozhodoval o veci samej, teda o nároku uplatnenom v konaní 7C/32/2019 pred Okresným súdom Prešov a tiež nie je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, keďže konanie bolo ukončené už na Okresnom súde Prešov.

9. Dodal, že žalobca si označené rozhodnutie vykladá nesprávne. Správny súd vysvetľujúc podotkol, že Najvyšší súd SR v dotknutom rozsudku konštatoval, že postup, kedy súd zastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodnutím, ktoré vydá priamo sudca alebo senát bez možnosti podania opravného prostriedku a nie vyšší súdny úradník, voči rozhodnutiu ktorého možno podať sťažnosť, nie je v súlade so zákonom, keďže sa tým strane sporu znemožní realizácia jej patriacich procesných práv. Z uznesenia o odmietnutí odvolania však vyplynulo, že v prípade žalobcu bol zachovaný postup predpokladaný zákonom, a preto uvedený rozsudok podľa správneho súdu nebol spôsobilý podporiť tvrdenia žalobcu v konaní pred správnym súdom.

10. Správny súd žalovanému vytkol konštatovanie v napadnutom rozhodnutí, cit.: „... uznesenie o odvolaní nie je rozhodnutím odvolacieho súdu ...“, avšak súčasne uznal, že uvedený nedostatok nebol spôsobilý privedieť zrušenie napadnutého rozhodnutia, keďže zákonné ustanovenia, z ktorých žalovaný vychádzal, úvahy, ktorými sa riadil a dôvody, ktoré ho priviedli k rozhodnutiu sú z napadnutého rozhodnutia zreteľné a jasné.

11. Správny súd návrhom žalobcu vypočúť JUDr. C. G. a JUDr. Q. L. a vykonať dokazovanie v súvislosti so súdnym spisom sp. zn. 7C/32/2019 a „Lustráciu KS Prešov o počte žalôb, ktoré som podal voči CPP“ nevyhovel, a to z dôvodu, že nie je súdom skutkovým a v zásade preskúmava zákonnosť rozhodnutia vo vzťahu ku skutkovému stavu, ktorý existoval ku dňu rozhodnutia, a jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy pri zisťovaní skutkového stavu. V danom prípade správny súd ani vzhľadom na charakter napadnutého rozhodnutia a konania predchádzajúceho jeho vydaniu nevidel relevantný dôvod na vypočutie označených osôb či vykonanie ďalších, žalobcom navrhnutých dôkazov.

II. Kasačná sťažnosť žalobcu, stanovisko účastníkov

A/

12. Žalobca (sťažovateľ) podal proti rozsudku v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, a to z dôvodu, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g) SSP) a nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f) SSP). Navrhuje, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

13. Zo sťažovateľových (zväčša) všeobecných a nekonkrétnych vyjadrení obsiahnutých v kasačnej sťažnosti kasačný súd vyabstrahoval nasledovné kasačné námietky:

- nevykonaním sťažovateľom navrhovaných dôkazov došlo zo strany správneho súdu k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces. K porušeniu tohto práva malo dôjsť i tým, že správnym súdom neboli podľa názoru sťažovateľa poskytnuté odpovede na ním namietané a tvrdené skutočnosti;

- nestotožňuje sa s právnym posúdením správneho súdu, konkrétne so závermi o tom, že konanie o súdnych poplatkoch je konaním jednoinštančným, vedie sa výlučne na súde prvej inštancie a rozhodnutie sudcu o sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o zastavení konania je konečné. Opätovne v tejto súvislosti odkazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo/14/2018 z 25.07.2018;

- nesúhlasí s tým, že ide o zrejmu neúspešnosť sporu, nakoľko uvedené by mohol konštatovať až dovolací súd, na ktorý mal v pláne sa obrátiť, avšak nemohol tak urobiť z dôvodu, že mu nebola priznaná právna pomoc na tento účel. Týmto postupom došlo k porušeniu jeho práva na prístup k súdu a prístup k spravodlivosti. Žalovaný mal poskytnúť právnu pomoc na podanie mimoriadneho opravného prostriedku - dovolania, o ktorom by rozhodol dovolací súd.

B/

14. Žalovaný sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnil s právnym posúdením správneho súdu a navrhuje kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

15. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (ďalej aj „kasačný súd“ alebo „najvyšší správny súd“) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c), ods. 2 SSP), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 SSP) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), zohľadniac § 455 SSP nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol týmto rozsudkom, ktorý po predchádzajúcom zverejnení termínu verejne vyhlásil dňa 25. júna 2025.

16. V rámci teoretických východísk posudzovanej veci kasačný súd v prvom rade uvádza, že podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci vzniká právo na poskytnutie právnej pomoci za súčasného splnenia troch podmienok: (1) žiadateľ sa nachádza v stave materiálnej núdze, (2) nejde

o zrejmu bezúspešnosť sporu a (3) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenej zákonom, okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť.

17. Pokiaľ ide o nepriznanie právnej pomoci z dôvodu zrejmej bezúspešnosti sporu, ako je tomu v posudzovanej veci, kasačný súd uznáva, že nie je úlohou správneho orgánu prejednávať výsledok konania vo veciach podľa § 3 zákona o poskytovaní právnej pomoci z vecnej stránky. Za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa (bez potreby vykonávať dokazovanie) nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť, napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba považovať i situáciu, ak žiadateľ vyvracia skutočnosť, ktoré už boli záväzne vyriešené v iných konaniach, alebo ak nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu včasného nepodania opravného prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov.

18. Pre nenaplnenie zákonných požiadaviek v zmysle § 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci je potrebné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa o právnu pomoc bola jednoznačná a zrejmalá z bežného právneho posúdenia veci. Pokiaľ ide o negatívnu podmienku zrejmej bezúspešnosti sporu, je nevyhnutné zdôrazniť, že ide o pojem výlučne pre účely konania o priznaní nároku na právnu pomoc, ktorý nemôže prejednávať konanie vedené na súde. Na túto oblasť sa vzťahuje správna úvaha žalovaného a rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti je v kompetencii žalovaného a závisí od okolností konkrétneho prípadu (rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 1Svk/19/2021 zo dňa 30. novembra 2022).

19. Kasačný súd má za to, že žalovaný správne posúdil otázku zrejmej bezúspešnosti veci, vec správne právne posúdil, pričom v rámci správnej úvahy nevybočil z hľadísk ustanovených v § 6 a § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Pri posudzovaní dôvodnosti kasačnej sťažnosti najvyšší správny súd vychádzal z vymedzenia právnej veci, v rámci ktorej mala byť žiadaná právna pomoc poskytnutá, a ktorú svojou žiadosťou vymedzil sám žalobca. Tento v podanej správnej žalobe ani kasačnej sťažnosti osobitne nepredstavil nijakú zmysluplnú argumentáciu, či a prečo by jeho dovolanie malo byť prípustné, ktorou by vyvrátil záver žalovaného o naplnení podmienky zrejmej bezúspešnosti dotknutého sporu. Opakovaný poukaz na závery rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo/14/2018 značí, že sťažovateľ neporozumel odôvodneniu správneho súdu objasňujúcemu neaplikovateľnosť tam vyslovených záverov na tu prejednávanú vec.

20. Kasačný súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci správnym súdom za správne a súladné so zákonom. Vzhľadom k tomu, aby v preskúmvanej veci nadbytočne neopakoval pre účastníkov známe skutočnosti spolu s právnymi závermi správneho súdu sa v podstate svojho odôvodnenia obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia.

21. Pre spresnenie a doplnenie dodáva, že zohľadniac už vyššie predostreté teoretické východiská neobstojí ani argumentácia sťažovateľa o tom, že bezúspešnosť sporu založenú na neprípustnosti dovolania bol oprávnený konštatovať až dovolací súd. Bezúspešnosť bola v uvedenom prípade sprvu zrejmalá a odvoditeľná z dikcie ustanovení § 420 a 421 vymedzujúcich okruh rozhodnutí odvolacieho súdu, voči ktorým je prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Kasačný súd v zhode so správnym súdom pripomína, že možnosť podania dovolania je prísne viazaná na okruh prípadov, kedy to zákon pripúšťa. Ak sťažovateľ mienil týmto opravným prostriedkom napadnúť uznesenie krajského súdu o odmietnutí odvolania ako (podľa jeho názoru) uznesenie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, nepostupoval v intenciách Civilného sporového poriadku. V predmetnej veci za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (aplikujúc aj závery rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo/14/2018), možno považovať uznesenie súdu prvej inštancie (Okresného súdu Prešov), ktorým sudca rozhodol o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o zastavení konania. Prístup k súdu bol v danom prípade zachovaný tým, že sťažovateľ mal možnosť brániť sa voči uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažnosťou, a tento prostriedok aj preukázateľne využil. Skutočnosť, že jeho sťažnosť bola zamietnutá a konanie ukončené na súde prvej inštancie, nezakladá bez ďalšieho neobmedzený prístup sťažovateľa k využitiu ďalších opravných prostriedkov voči rozhodnutiam súdov ustanovených Civilným sporovým poriadkom.

22. Pokiaľ ide o namietané nevykonanie žalobcom navrhovaných dôkazov zo strany správneho súdu, kasačný súd sa stotožňuje s vyhodnotením tohto návrhu ako nedôvodného a dodáva, že ich vykonanie by nijakým spôsobom nezvrátilo už raz danú a nespornú skutočnosť o neprípustnosti dovolania v právnej veci, v ktorej žalobca žiadal právne zastúpenie. Kasačný súd v uvedenom postupe správneho súdu nezhliadol porušenie práva na spravodlivý súdny proces v zmysle uplatneného sťažnostného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP.

23. Na základe uvedených zistení a úvah kasačný súd nepovažuje sťažnostné body kasačnej sťažnosti za opodstatnené ani spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku správneho súdu, a preto rozhodol podľa § 461 SSP o zamietnutí kasačnej sťažnosti.

24. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd s poukazom na § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP tak, že žalobcovi nárok na náhradu trov kasačného konania nebol priznaný z dôvodu jeho neúspechu v kasačnom konaní a žalovanému nárok na náhradu trov konania vrátane kasačného zo zákona nevyplýva.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 139 ods. 4 prvá veta SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.